

Kaffistovas vekst og fall

Ja, vil du æta godt og billegt. Bladstyrar, daa skal du æta på Kaffistova. Havregraut so mykje du kan stappe i deg, tjuge øre, nydelig rjomegraut, fem og førr.....

FOTO: AAGE STORLØKKEN STORLØKKEN, AAGE / SCANPIX SCANPIX

Per Olav Reinton

Svein Jarle Molnes

Publisert 31. mars 2010 kl. 14:37

Artikkelen er
flere år
gammel.

Slik sto det i Verdens Gang den 15.09. 1909. Det var maten som var suksessen. Fra første dag satset de på god mat, og det skulle være mat som folk var vant til å spise.

Bondeungdomslaget i Oslo hadde 300 medlemmer da de vedtok å lage Kaffistove den 26.mars 1901. Til maten var det knyttet kultur. Det skulle være både ”Heim” og ”Høgskule”, som det sto i 30-årsskriftet.

Sponsor for Bibelen

Formålet med kaffistove var å skaffe midler til ”fremjing av ymse kulturfyrelogor”. På det meste var det 130 kaffistover på 90 ulike steder i landet. Bare i Oslo var det sju. Byen var et sosialt usikkert sted for mange som kom fra landsbygda, og var det ei kaffestove i sikte så var det en trygg havn å finne over et måltid mat, og mulighet til å møte folk med samme bakgrunn.

Det ble mye fortjeneste av slikt. Kaffistova på Torget i Bergen hadde et overskudd på 50.000 kroner hvert år fram til 1920. Gula Tidend var dagsavis i mange år fordi 40 prosent av overskuddet skulle gå til avisa, og Bibelen kom på nynorsk i 1921 fordi Kaffistova kunne garantere for 200.000 i 1918.

Kvikk-lunsj

Kaffistova i Flekkefjord åpnet i 1911, og året etter hadde innskyterne fått pengene tilbake.

Men så kom 1960-årene, og ”vi bomma på utviklinga”, for å sitere Kåre Kolås, i samtale med Nils Seland og Ottar Grepstad (Nynorsk kultursentrum.Ørsta 2005). Han forteller at det ikke var samarbeid kaffistovene imellom, ikke en gang innenfor Bergen. Forfallet kom fort. Og merktes først på maten.

I løpet av 1980-tallet ble Kaffistova i Bøndernes Hus aleine i Oslo. Desperasjonen grep lagene. Bondeheimen i Nidaros ble til Gildevangen. I Kristiansand endret de navnet til Kvikk-lunsj.

Grøt er også kultur

Ved Aaste Kveseth og Per Olav Reinton